

به نام خدا

مطالب جلسه آموزش حضوری دانشجویان دکترای روان شناسی

درس آسیب شناسی روانی

بهمن ۱۳۹۸

دکتر اصغر آقایی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)

Psychotherapy in IRAN

Iran in ancient times was called Persia, Aria or Pars. The Iranian civilization goes back to almost 7000 years. The Persian empire, according to Horodotus the "Father of History" in his great historical book called " Histories" (479-490 B.C.) dates back to 2500 years ago.

During those centuries, Iran was advancing in arts and sciences. Although there is not much written history before the emergence of Islam in Iran, but from the teachings of prophet Zoroaster or Zarathustra or Zartusht which are preserved in the holybook called Avesta, one of the oldest sacred books, in the world we can persume from his philosophy of mental health namely:

- Good thinking
- Good speaking
- and
- Good behavior
- that emphasis was made on cognition, lanaguage and behavior

سیر روان درمانی در ایران

الف (ایران باستان

ب) بعد از اسلام تا دوره قاجاریه

ج) دوره قاجاریه

د) حال حاضر

الف (ایران باستان

به سبب تقسیم دو گانه جهان به یک آفرینش خوب و یک آفرینش بد، همه بیماری های جهانی از پدیده های انگرمینو (مینوی بد) به شمار می آمد. در وندیداد، اهورامزدا اعلام می دارد که انگرمینو ۹۹ هزار و ۹۹۹ بیماری آفرید که شمار آن البته به صورت های مختلف تخمین زده شده است. در بخش های مختلف اوستا، شمار قابل ملاحظه ای از نام های بیماری ها حفظ شده است.

تصور این که انسان کارزار مبارزه خوبی و بدی ست ، در تاریخ روان درمانی اهمیت زیادی دارد. قبل از ایرانیان، بابلی ها، آشوری ها و مصری ها هم به مبارزه عفریت خوبی و بدی معتقد بودند اما تنها ایرانیان بودند که این مبارزه را به درون انسان کشیدند و نه نیروهای بیرونی.

نمونه این عقیده در مورد بیماری را می توانیم در اسطوره پیدایش مشی و مشیانه بیابیم. به علت جدال اهرمن و اهورا در درون این زن و مرد نخستین و پذیرفتن اهرمن آنها پنجاه سال به ناباروری و سردمزاجی جنسی مبتلا

می شوند.

در ایران باستان پزشکان به سه دسته تقسیم می شدند :

۱. گیاه درمانگران (که بیماران را با داروها درمان می کردند)

۲. کاردپزشکان (یا همان جراحان امروزی)

۳. مانترا پزشکان (که درد های فیزیکی را با روش های روان شناختی درمان می کردند)

آنها می توانند همان روان درمانگران امروزی تلقی شوند.

به غیر از این سه گروه گروه هایی به نام اشوپزشک که در نقش مروجان بهداشت امروزی و دادپزشک که وظایف پزشکی قانونی امروزی را انجام می دادند هم وجود داشتند.

مانترا پزشکان یا روان درمان گران ایران باستان

مذهب پایه و اساس روان درمانگری در ایران باستان به شمار می آمده است. به نظر می رسد که اریبیهشت امشاسپند شفا دهنده گی و موبدان (روحانین زرتشتی) واسطه های او بر روی زمین بوده اند. در بسیاری از داستان های شاهنامه و از جمله افسانه تولد رستم ، موبد به عنوان پزشک عمل می کند .

در ایران باستان انسان از تن و روان تشکیل شده بود و تقویت هر دوی آنها پیشنهاد شده بود. همچنین این باور وجود داشت که تن ضعیف ممکن است از روان ضعیف ناشی شده باشد .

به همین دلایل مانترا پزشکی بهترین نوع درمان به شمار می رفته است. بر طبق آیین و فرهنگ ایرانی نابود کننده تمام بدیها، پلیدیها و کژاندیشی ها و زشتی ها همان کلام ایزدی (مانترا) است.

نامهای خداوند(صد و یک نام خدا) ، گاتهای مقدس ، یسنا ، نماز ، اندیشه نیک ، گفتار نیک ، کردار نیک همه و همه مانترا هستند .

در تاریخ روان درمانی ، ایرانیان اولین کسانی بودند که با " سخن" به طور رسمی به روان درمانی پرداخته اند .

البته مانترادرمانگران باستان به طور خاص بعضی از بخشهای اوستا را دوبار، بعضی سه بار و بعضی را چهار بار برای بیمار می خواندند.

به نظر می رسد آهنگ، آواز بلند، تکرار کلمات، تکرار بندها، و تلقین ها از فرایندهایی هستند که موجب روان درمانی با استفاده از این مانترا های خاص می شوند.

روان درمانی در ایران بعد از اسلام

وقتی در سیر تاریخی به روان شناسی اسلامی و فلسفه شرقی می نگریم، رازی، ابن سینا و مولانا را نیز می یابیم. تئوری مبتنی بر روان درمانی برای اولین بار در شرق میانه توسط رازی که پزشک فارسی و متفکر در زمینه مسائل روانی بود، توسعه پیدا کرد. اگرچه بقراط روان درمانی علمی - تجربی را از پیش خبر داده بود .

در ایران تاریخ روان پزشکی قدمتی همچون طب دارد . در قرون وسطی که بیماران روانی را در غرب به بهانه ی جادوگری یا جن زدگی تنبیه یا شکنجه یا غل و زنجیر می کردند، در ممالک اسلامی بخصوص ایران رفتاری انسانی با آنان در پیش می گرفتند و با گیاهان داروئی ، عطریات ، موسیقی و روش های مشابه مشاوره آنان را درمان کرده یا در آسایشگاه های خاصی نگهداری میکردند .

رازی وابن سینا در کتابهایشان به اختلال های روانی همچون مالیخولیا ، شیدائی (مانیا) و سرسام (دلیریوم) اشاراتی داشته اند . ابوعلی سینا در کتاب قانون خود توضیح داد که بعضی از بیماری های جسمی ناشی از اختلالات هیجانی می باشد. کتاب وی به طور گسترده ای توسط درمانگران مسیحی و مسلمان مورد استفاده قرار گرفت